

NERA PICASSO PÅ FRIMÄRKEN¹⁾

Av Curt Sivert

Medlemsstaterna i CEPT — Conférence Européenne des Administrations des Postes et des Télécommunications — som består av post- och teleförvaltningar i 26 länder började 1960 ge ut speciella EUROPA-märken. Motiven till dessa fastställdes av CEPT. De var lika över hela linjen. Dessutom var de tråkiga, mycket tråkiga.

Det tyckte också höga vederbörande. Ty 1974 bestämdes att varje land själv skulle få välja sina motiv. Dock med förbehåll att CEPT skulle föreslå temat.

Det gemensamma temat för 1974 års EUROPA-märken var skulptur. Medan alla länder på sina frimärken presenterade verk av sina egna skulptörer överraskade Sverige med att på högvalören föreviga en Picassoskulptur.

Picasso i all ära. Men nog är det ganska märkligt att postens konst- och programråd måste ta en skulptur av en utlänning som komplement till Bror Marklunds »Gestalt i storm» på lågvalören. Dög det inte med t ex Carl Milles, Ivar Johnsson eller Arne Jones?

Sverige ensamt om skulptur

Sverige är med sitt Picassomärke det enda land i världen som hittills presenterat en skulptur av den store konstnären som frimärksmotiv. För-lagan är en skulptur 15 m hög som står på en udde i Väneren vid inloppet till Kristinehamn. Den ingår i »Les dames de Mougins», en serie målningar och skulpturer med Picassos hustru Jacqueline som gemensamt tema.

Det kan i det här sammanhanget kanske vara intressant veta hur just Kristinehamn av alla svenska kommuner kan ståta med ett Picassoverk. Sommaren 1964 erbjöd Picasso efter impuls från den i Paris verksamme kristinehamnsfödde konstnären Bengt Olson skulpturen gratis till Kristinehamn mot att staden själv bekostade uppförandet.

Kostnaden beräknades till 150 000. Efter segslitna förhandlingar i stadsfullmäktige — det fanns ledamöter som i stället ville satsa pengarna på en konstfrusen hockeybana — antogs det generösa erbjudandet.

Det var dåvarande DK-ordföranden K A Karlsson (s) som gjorde slag i saken genom att konstatera: Vilken eftervärldens dom skulle vi inte ådra oss om vi tackade nej till det här erbjudandet?

¹ Se även Postryttaren 1970 sid 153.

»De badande» från 1937 finns återgivet på ett av Elektoriat-Guineas många Picasso-märken. Målningen tillhör Peggy Guggenheims samling, New York.

Ett Paraguay-block i relativt liten numererad upplaga visar ett av Picassos mest kända verk, »Flickorna i Avenir» från 1907. Målningen finns i Museum of Modern Art, New York.

Omkring 100 Picassomärken

Om Sverige är ensamt om att lansera en Picassoskulptur på ett frimärke så är det desto flera som tagit hans målningar som förlagor. *Pablo Picasso* (1881—1973) detta århundradets främste konstskapare och nydanare, har nämligen fått släppa till många motiv ur sin rikliga produktion till frimärksutgivare världen över. Det är nämligen ett 20-tal länder, FN och schejkdömet Manana på Arabiska halvön som under årens lopp (1950—1975) givit ut Picassomärken.

Tillsammans rör det sig om ett 100-tal frimärken och ett dussin block. Efter konstnärens död den 8 april 1973 kom det en ström av Picassomärken och minnesblock. Man kan nog också räkna med nya utgåvor en tid framöver. Picassos målningar är nämligen ganska tacksamma som frimärksmotiv. Detta gäller inte minst hans senare verk.

Fredsduvor inledde

Det var Kina och Polen som lanserade Picasso på frimärken. Året var 1950 och motiven var på båda håll konstnärens berömda fredsduvor.

I Polen gavs märkena ut med anledning av en internationell fredskongress i Warszawa. Picasso deltog för övrigt själv i den. Han var övertygad kommunist och hade goda relationer till regimerna i öst.

Picassos fredsduvor förekom på en rad öststatsmärken i början på 1950-talet. Dock icke på rumänska och sovjetiska. Hårddrar man och tar med några östtyska märken där duvan inte dominerar bilden så har man Picassoduvor i två varianter på 27 olika märken.

De länder det gäller är Kina (1950, 51, 52, 53), Bulgarien (1957), DDR (1952, 54), Polen (1950, 51), Tjeckoslovakien (1951, 53) och Ungern (1957). De flesta av dessa märken gavs ut i samband med olika fredskongresser. Det fanns gott om sådana under första hälften av 1950-talet.

Tjeckiskt Guernica-märke

När man kom in på 1960-talet hade fredsduvorna spelat ut sin roll. Nu började man använda riktiga picassomålningar som förlagor. Först med detta var Tjeckoslovakien, som 1966 gav ut konstnärens mest kända verk, *Guernica* från 1937, på frimärke.

Denna målning var den spanskfödde Picassos omedelbara reaktion på det tyska bombflygets ödeläggelse av den baskiska staden Guernica den 28 april 1937.

Guernica, som finns på The Museum of Modern Art i New York, förekommer även på ett frimärksblock från Maldiverna (1973), ögruppen sydväst om Indien. Men här har man endast återgett en del av målningen.

Blocket från Ekvatorial-Guinea visar »Porträtt av Madame Z», 1954. Målningen tillhör konstnärens egen samling.

Mexikos enda Picassomärke återger en målning i Musée d'Art Moderne i Paris, »Den emaljerade kastrullen», 1945.

Tjeckoslovakien har gett ut ytterligare ett par Picassomärken. År 1968 kom en serie med karikatyrer på 20:e århundradets kulturpersonligheter. Picasso hör givetvis dit och hans ansikte förevigades på ett frimärke ritat av Adolf Hoffmeister, en av Tjeckoslovakiens mest kända konstnärer. Nedtill på märket ser man en gravyr av Picasso.

I denna serie ingick dessutom Ernest Hemmingway, G B Shaw, Maxim Gorkij, Charlie Chaplin, tjeckiske diktaren Karel Capek och den japanske målaren Taikon Yokoyama. Picasso är som synes i ett utvalt sällskap.

Det senaste tjeckiska Picassomärket är från 1972. Det återger ett självporträtt efter en målning från Nationalgalleriet i Prag.

Keramik från Triennalen

Sovjet har gett ut ett par Picasso. Det ena är ett cirkusmotiv efter en målning i Pusjkinmuseet i Moskva. Det kom 1971. Två år senare kom ett porträttfrimärke med anledning av konstnärens död.

Picasso verkade under större delen av sitt liv i Frankrike. Men det dröjde ända till 1975 innan han uppmärksammades av det franska postverket. Han kom då på ett av EUROPA-märkena.

Italien skiljer sig liksom Sverige från de övriga länderna när det gäller Picassomärken. Det italienska från 1951 visar Picassokeramik från Triennalen i Milano samma år. Ingen konststart var ju främmande för geniet Picasso. Detta märke finns även med rött påtryck på ett Triestemärke från 1951.

FN har bidragit till floran av Picassomärken med en utgåva i tre valörer, 8 och 21 USA-cents samt 1,10 schweizerfrancs. Märkena kom i november 1971. De återger en målning från 1938, då Picasso målade sin dotter Maia beskådande den första snön.

FN gav ut märkena som en påminnelse om att organisationen har internationella skolor i New York och Genève.

Guinea står i särklass

När det gäller länder utanför Europa står *Ekvatorial-Guinea* — f d spanska Guinea i mellersta Afrika — i särklass. Åren 1973—75 gav man ut tre serier vardera omfattande sju märken tandade såväl som otandade samt två block. Därtill kommer två »guldmärken» med anledning av världs-expon ARPHILA 75 i Paris.

De tre serierna återger motiv från Picassos blå, rosa och ultramoderna perioder.

Tillsammans har Ekvatorial-Guinea givit ut 44 märken och sex block. Men så har också landet industrialiserat sin frimärksutgivning. 700 olika märken på sju år talar sitt tydliga språk. Mannen bakom denna massut-

Upp till två märken som återger målningar från 1903 — »Sjuka barnet», Picassomuseet, Barcelona och 1905 »Sittande akt», Musée d'Art Moderne, Paris.

Ned till två porträttfrimärken på Pablo Picasso.

givning är av namnet att döma grek. Han bor i Madrid men har bankkonto i Liechtensteins huvudstad Vaduz. Det säger mycket.

Andra länder i Afrika som kommit med Picassomärken är Burundi (1967), Mali (1967, 73), Senegal (1967) och Togolaise (1974). Men här har man nöjt sig med ett till högst sex märken per nation.

Kvinnorna från Avignon

Kuba kom redan 1967 med ett Picassomärke. Det ingick i en serie som återgav motiv med internationell modern konst. Svensken Max Walter Svanberg är för övrigt representerad här.

Mexiko har ett Picassomärke från 1973. Motivet är stillebenet »Den emaljerade kastrullen» från 1945.

Paraguay kom med ett minnesblock 1973 med anledning av Picassos död. Motivet är den kända målningen »Kvinnorna från Avignon» med vilken Picasso inledde sin kubistiska period. Denna målning från 1907 som nu finns i The Museum of Modern Art i New York har även Ekvatorial-Guinea, Mali, Senegal och Togolaise utnyttjat som frimärksmotiv.

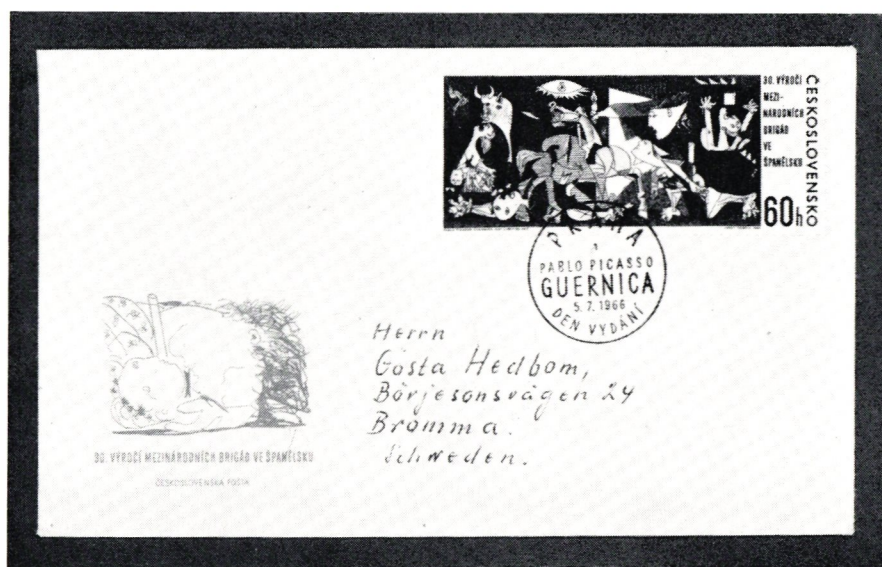
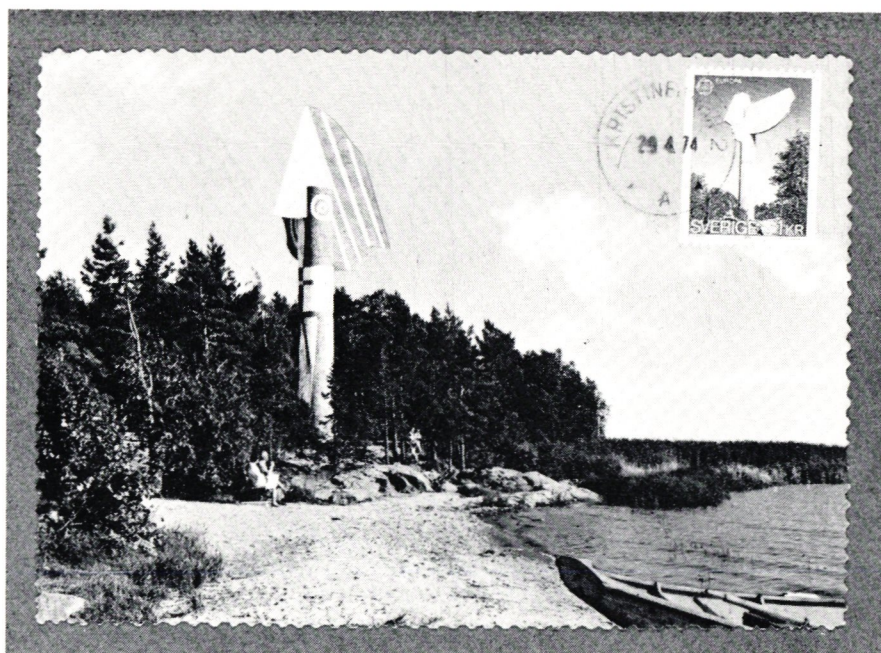
Missa inte Picassomuseet

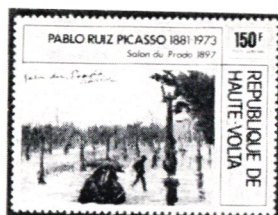
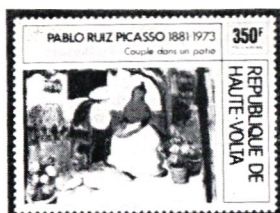
»Det sjuka barnet», en tempera som hänger på Picassomuseet i Barcelona, finns på märken från Manana (1972) och Ekvatorial-Guinea (1973). Denna målning tillhör konstnärens sk blå period. Picasso påbörjade tavlan i Paris i slutet av 1901 och fullbordade den året därpå i Barcelona.

Apropå Barcelona så gör den en stor förlust som kommer dit och inte ägnar några timmar åt Picassomuseet. Där kan man nämligen följa detta århundradets målargenis utveckling från tidigare ungdomsår till hans ålders höst. Picasso var som bekant aktiv praktiskt taget till sin död.

Picasso är nu en av de konstnärer vars verk oftast förekommer på konstfrimärken. Visserligen har gamla mästare som Michelangelo, Rubens, Rembrandt och Dürer också fått låna ut åtskilliga motiv. Men i det här fallet står de klart tillbaka för Picasso.

Men det är inte enbart på frimärken man finner Picassomotiv. Det finns även en rad poststämplar som återger hans fredsduvor. Sverige bidrog med en sådan stämpel från en utställning av »Fransk konst» på Postmuseum hösten 1966. Det var för den kände motivfilatelisten Olle Cronsjös samling som då visades — den ägs nu av museet.

Efter Picassos död har han uppmärksamats av en rad afrikanska stater. Senast i raden är Haute Volta (Övre Volta), som i slutet av 1975 gav ut denna serie om fem märken och ett block med målningar från konstnärens tidiga period. Samtliga är signerade före 1900. Upplagan torde vara ganska begränsad.